

Ffurflen Flynyddol Cynghorau Tref a Chymuned yng Nghymru ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben 31 Mawrth 2024

Datganiadau cyfrifyddu 2023-24 ar gyfer:

Enw'r corff:

Cyngor Cymuned Llanfihangel Ystrad

	Diwedd y flwyddyn		Nodiadau ac arweiniad
	31 Mawrth 2023 (£)	31 Mawrth 2024 (£)	
Datganiad o incwm a gwariant/derbyniadau a thaliadau			
1. 1. Balansau a ddygwyd ymlaen	3,982	5,543	Cyfanswm y balansau a'r cronfeydd wrth gefn ar ddechrau'r flwyddyn fel y'u cofnodwyd yn y cofnodion ariannol. Rhaid iddo fod yn gyson â llinell 7 y flwyddyn flaenorol.
2. (+) Incwm o drethiant lleol/ardoll	9,950	9,950	Cyfanswm yr incwm a dderbyniwyd/derbyniadwy yn ystod y flwyddyn o drethiant lleol (praesept) neu ardoll/cyfraniad gan brif gyrff.
3. (+) Cyfanswm derbynebau eraill	319	334	Cyfanswm incwm neu dderbyniadau a gofnodwyd yn y llyfr arian parod namyn y symiau a gynhwysir yn llinell 2. Mae'n cynnwys grantiau cymorth, dewisol a referniw.
4. (-) Costau staff	3,171	3,308	Cyfanswm gwariant neu daliadau a wnaed i bob gweithiwr cyflogedig ac ar ei ran. Dylech gynnwys cyflogau, lwfansau trehadwy, TWE ac Yswiriant Gwladol (cyflogion a chyflogwyr), cyfraniadau pensiwn a chostau terfynu. Eithriwch adalu mân dreuliau.
5. (-) Llog ar fenthyciadau/ ad-daliadau cyfalaf	0	0	Cyfanswm gwariant neu daliadau cyfalaf a llog a wnaed yn ystod y flwyddyn ar fenthycia allanol (os o gwbl).
6. (-) Cyfanswm taliadau eraill	5,537	8,276	Cyfanswm gwariant neu daliadau fel y'u cofnodwyd yn y llyfr arian parod namyn costau staff (linell 4) a llog ar fenthyciadau/ad-daliadau cyfalaf (linell 5).
7. (=) Balansau yn cael eu cario ymlaen	5,543	4,243	Cyfanswm y balansau a'r cronfeydd wrth gefn ar ddiwedd y flwyddyn. Rhaid iddo fod yn hafal i $(1+2+3) - (4+5+6)$.
Datganiad o falansau			
8. (+) Dyledwyr	610	514	Cyfrifon incwm a gwariant yn unig: Rhowch werth dyledion sy'n ddyledus i'r corff ar ddiwedd y flwyddyn.
9. (+) Cyfanswm arian a buddsoddiadau	6,743	5,509	Yr holl gyfrifon: Swm yr holl gyfrifon banc cyfredol ac adnau, daliadau arian parod a buddsoddiadau a ddelir ar 31 Mawrth. Rhaid i hyn gytuno â'r balans llyfr arian parod wedi'i gymodi yn unol â'r cymod banc.
10. (-) Credydwyr	1,810	1,780	Cyfrifon incwm a gwariant yn unig: Rhowch werth yr arian sy'n ddyledus gan y corff (ac eithrio benthyca) ar ddiwedd y flwyddyn.
11. (=) Balansau yn cael eu cario ymlaen	5,543	4,243	Dylai cyfanswm balansau gydradd llinell 7 uchod: Rhowch gyfanswm $(8 + 9 - 10)$.
12. Cyfanswm asedau sefydlog ac asedau hirdymor	35,000	35,000	Gwerth cofrestr asedau a buddsoddiad yr holl asedau sefydlog ac unrhyw asedau hirdymor eraill a ddelir ar 31 Mawrth.
13. Cyfanswm benthyca	0	0	Y balans cyfalaf sy'n weddill ar 31 Mawrth o'r holl fenthyciadau gan drydydd partion (gan gynnwys PWLB).

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Rydym yn cydnabod fel aelodau'r Cyngor ein cyfrifoldeb dros sicrhau bod system gadarn o reolaeth fewnol, gan gynnwys paratoi'r datganiadau cyfrifyddu. Rydym yn cadarnhau, hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, mewn perthynas â'r datganiadau cyfrifeg ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2024, bod:

	Cytûn?		Mae 'YDW' yn golygu bod y Cyngor:	Cyf PG	
	le	Na*			
1. Rydym wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer: <ul style="list-style-type: none"> rheolaeth ariannol effeithiol yn ystod y flwyddyn; a paratoi a chymeradwyo'r datganiadau cyfrifyddu. 	√		Mae'n pennu ei gyllideb yn briodol ac yn rheoli ei harian ac yn paratoi ac yn cymeradwyo ei ddatganiadau cyfrifyddu fel y'u rhagnodir gan y gyfraith.	6, 12	
2. Rydym wedi cynnal system ddigonol o reolaeth fewnol, gan gynnwys mesurau a gynlluniwyd i atal a chanfod twyll a llygredd, ac wedi adolygu ei effeithiolrwydd.	√		Gwneud trefniadau priodol a derbyn cyfrifoldeb am ddiogelu'r arian a'r adnoddau cyhoeddus wrth ei wefru.	6, 7	
3. Rydym wedi cymryd pob cam rhesymol i sicrhau ein hunain nad oes unrhyw faterion o ddiffyg cydymffurfio gwirioneddol neu bosibl â chyfreithiau, rheoliadau a chodau ymarfer a allai gael effaith ariannol sylweddol ar allu'r Cyngor cynnal ei fusnes neu ei gyllid.	√		Dim ond pethau y mae ganddo'r pŵer cyfreithiol i'w gwneud ac mae wedi cydymffurfio â chodau ymarfer a safonau yn y ffordd y mae wedi gwneud hynny.	6	
4. Rydym wedi rhoi cyfle priodol i arfer hawliau etholwyr yn unol â gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.	√		Wedi rhoi'r cyfle i bob person sydd â diddordeb archwilio cyfrifon y corff fel y nodir yn yr hysbysiad archwilio.	6, 23	
5. Rydym wedi cynnal asesiad o'r risgiau sy'n wynebu'r Cyngor a chymryd camau priodol i reoli'r risgiau hynny, gan gynnwys cyflwyno rheolaethau mewnol a/neu yswiriant allanol lle bo angen.	√		Ystyried y risgiau ariannol ac eraill y mae'n eu hwynebu wrth weithredu'r corff ac mae wedi delio â nhw'n iawn.	6, 9	
6. Rydym wedi cynnal system ddigonol ac effeithiol o archwilio'n fewnol o'r cofnodion cyfrifeg a'r systemau rheoli drwy gydol y flwyddyn ac wedi derbyn adroddiad gan yr archwilydd mewnol.	√		Wedi'i drefnu i berson cymwys, sy'n annibynnol ar y rheolaethau a'r gweithdrefnau ariannol, roi barn wrthrychol ynghylch a yw'r rhain yn diwallu anghenion y corff.	6, 8	
7. Rydym wedi ystyried a yw unrhyw ymglyfreitha, rhwymedigaethau neu ymrwymadau, digwyddiadau neu drafodion, sy'n digwydd naill ai yn ystod neu ar ôl diwedd y flwyddyn, yn cael effaith ariannol ar y Cyngor a, lle bo'n briodol, wedi eu cynnwys ar y datganiadau cyfrifyddu.	√		Datgelu popeth y dylai ei gael am ei fusnes yn ystod y flwyddyn gan gynnwys digwyddiadau sy'n cael eu cynnal ar ôl diwedd y flwyddyn os yw'n berthnasol.	6	
8. Rydym wedi cymryd camau priodol ar yr holl faterion a godwyd mewn adroddiadau blaenorol o archwilio mewnol ac allanol.	√		Ystyried a chymryd camau priodol i fynd i'r afael â materion/gwendidau a ddygir i'w sylw gan yr archwilydd mewnol ac allanol.	6, 8, 23	
9. Cronfeydd ymddiriedolaeth – Mae'r Cyngor yn gweithredu fel unig ymddiriedolwr ar gyfer ac yn gyfrifol am reoli cronfa(au)/asedau'r ymddiriedolaeth. Rydym yn eithrio trafodion sy'n gysylltiedig â'r ymddiriedolaethau hyn o'r Datganiad Cyfrifyddu. Yn rhinwedd ein swydd fel ymddiriedolwr, rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldeb mewn perthynas ag atebolrwydd y gronfa(au) gan gynnwys adroddiadau ariannol ac, os oes angen, archwiliad annibynnol neu archwiliad.	le	Na	AM H	Wedi cyflawni ei holl gyfrifoldebau lle mae'n unig reolwr ymddiriedolwr ymddiriedolaeth neu ymddiriedolaethau lleol.	3, 6

* Rhowch esboniadau i'r archwilydd allanol ar ddalen ar wahân ar gyfer pob ymateb 'na' a roddir; a disgrifio pa gamau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r gwendidau a nodwyd.

Nodiadau datgelu ychwanegol*

Darperir y wybodaeth ganlydol i gynorthwyo'r darllenydd i ddeall y datganiad cyfrifeg a/neu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol

1. Gwariant o dan Adran 137 Deddf Llywodraeth Leol 1972 a Deddf Llywodraeth Leol S2 2000

Mae adran 137(1) o Ddeddf 1972 yn caniatáu i'r Cyngor wario ar weithgareddau lle nad oes ganddo bwerau penodol eraill ar eu cyfer os yw'r Cyngor o'r farn bod y gwariant er budd yr ardal neu unrhyw ran ohoni, neu'r cyfan neu rai o'i thrigolion, ar yr amod bod y budd yn gymesur â'r gwariant. Mae adran 137(3) hefyd yn caniatáu i'r Cyngor ysgwyddo gwariant at ddibenion elusennol a dibenion eraill penodol. Yr uchafswm gwariant y gellir ei ysgwyddo o dan adran 137(1) a (3) ar gyfer blwyddyn ariannol 2023-24 oedd £9.93 yr etholwr.

Yn 2023-24, gwnaeth y Cyngor daliadau gwerth cyfanswm o £ 1425.00 o dan adran 137. Mae'r taliadau hyn wedi'u cynnwys o fewn 'taliadau eraill' yn y Datganiad Cyfrifyddu.

2.

3.

* Cynhwyswch yma unrhyw ddatgeliadau ychwanegol y mae'r Cyngor o'r farn eu bod yn angenrheidiol i gynorthwyo dealltwriaeth y darllenydd o'r datganiad cyfrifeg a/neu'r datganiad llywodraethu blynyddol.

Cyngor/Pwyllgor cymeradwyo ac ardystio

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am barato'r datganiadau cyfrifeg a'r datganiad llywodraethu blynyddol yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (y Ddeddf) a Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.

Ardystiad gan RFO Rwy'n ardystio bod y datganiadau cyfrifeg a gynhwysir yn y Ffurflen Flynyddol hon yn cyflwyno sefyllfa ariannol y Cyngor 'i incwm a'i wariant, neu gyflwyno derbynebaw a thaliadau yn briodol, yn ôl y digwydd, am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2024.	Cymeradwyaeth gan y Cyngor Rwy'n cadarnhau bod y datganiadau cyfrifeg hyn a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'u cymeradwyo gan y Cyngor o dan funud: Cyf cofnodion: T.i.c
Llofnod RFO: Eleri E Lewis	Llofnod y cadeirydd: Meirion Williams
Enw: ELERI E. LEWIS	Enw: MEIRION WILLIAMS
Dyddiad: 14/05/24	Dyddiad: 14-05-24

Adroddiad a barn archwilio'r Archwilydd Cyffredinol

Rwy'n ardystio fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o'r Ffurflen Flynyddol am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2024 o **Gyngor Cymuned Llanfihangel Ystrad** Tudful. Cynhaliwyd fy archwiliad ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru ac yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (Deddf 2004) a chanllawiau a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Barn archwilio: Amodol

Ac eithrio'r materion a adroddwyd isod yn fy Sail ar Amod, ar sail fy archwiliad, yn fy marn i, nid oes unrhyw faterion wedi dod i'm sylw i roi achos i bryderu, mewn unrhyw ffordd berthnasol, y wybodaeth a adroddwyd yn y Ffurflen Flynyddol hon:

- nad yw wedi'i baratoi yn unol ag arferion priodol;
- nad yw'r gofynion deddfwriaethol a rheoleiddiol perthnasol wedi'u bodloni;
- nad yw'n gyson â threfniadau llywodraethu'r Cyngor; a
- nad oes gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau.

Sail ar Amod

Datganiad Cyfrifeg

Yn fy marn i, nid yw'r Datganiad Cyfrifyddu yn cyflwyno derbynebau a thaliadau/incwm a gwariant a sefyllfa ariannol y Cyngor yn iawn:

- Nid yw'r Cyngor wedi paratoi'r Datganiad Cyfrifyddu yn unol ag arfer cyfrifyddu priodol. Mae'r Cyngor wedi defnyddio cyfrifo croniadol ond wedi cofnodi derbynebau TAW fel incwm.

Materion ac argymhellion eraill

Rwy'n tynnu sylw'r Cyngor at y materion a'r argymhellion canlynol nad ydynt yn effeithio ar fy marn archwilio ond y dylai'r Cyngor fynd i'r afael â nhw.

Sail Cyfrifon

Rydym yn argymhell bod y Cyngor yn cyfeirio at y Canllaw i Ymarferwyr i gael arweiniad ar baratoi cyfrifon.

Gwybodaeth a gyhoeddwyd ar y wefan

Mae'n ofynnol i'r Cyngor gyhoeddi gwybodaeth benodol yn electronig. Whist y Cyngor sy'n cyhoeddi'r rhan fwyaf o'r wybodaeth ofynnol, nid yw'n cyhoeddi cofrestr o ddiddordebau'r aelodau.

Rydym yn argymhell bod y Cyngor yn adolygu ei gyfrifoldebau dros gyhoeddi gwybodaeth ac yn sicrhau bod yr holl ddogfennau angenrheidiol yn cael eu cyhoeddi ar ei wefan.

Lwfansau aelodau

Mae'n ofynnol i'r Cyngor dalu lwfansau aelodau oni bai ei fod yn derbyn hysbysiad ysgrifenedig gan aelodau unigol i ddatgan nad ydynt yn dymuno derbyn y lwfansau. Ni wnaeth y Cyngor gasglu'r datganiadau hyn ar gyfer 2023-24.

Rydym yn argymhell bod y Cyngor yn ei gyfanwydd yn sicrhau bod aelodau unigol yn ymwybodol o'r angen iddynt ddarparu rhybudd ysgrifenedig nad ydynt yn dymuno derbyn lwfansau a lle na wneir datganiad o'r fath, mae'r Cyngor yn gwneud trefniadau i dalu'r lwfansau.

Nid oes unrhyw faterion pellach yr hoffwn dynnu sylw'r Cyngor.

 Richard Harries, Cyfarwyddwr, Archwilio Cymru O blaid ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru	Dyddiad: 01/10/2023
---	----------------------------

Adroddiad archwilio mewnol blynyddol i:

Enw'r corff:

Cyngor Cymuned Llanfihangel Ystrad

Y Cyngor mae archwiliad mewnol, gweithredu'n annibynnol ac ar sail asesiad risg, wedi cynnwys cynnal asesiad dethol o gydymffurfiaid â gweithdrefnau a rheolaethau perthnasol y disgwylir iddynt fod ar waith yn ystod y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2024.

Mae'r archwiliad mewnol wedi'i gynnal yn unol â'r Cyngor anghenion a chynlluniaueth. Ar sail y canfyddiadau yn y meysydd a archwiliwyd, crynhoir casgliadau'r archwiliad mewnol yn y tabl hwn. Isod mae amcanion rheolaeth fewnol a'r casgliadau archwilio mewnol ynghylch a oedd yr amcanion rheoli canlynol yn cael eu cyflawni trwy gydol y flwyddyn ariannol i safon sy'n ddigonol i ddiwallu anghenion y Cyngor.

	Cytûn?				Amlinelliad o'r gwaith a wnaed fel rhan o'r archwiliad mewnol (nid oes angen DS os cyflwynir adroddiad archwilio mewnol manwl i'r corff)
	Ie	Na*	AMH	Ddim yn cynnwys*	
1. Mae llyfrau cyfrif priodol wedi cael eu cadw'n briodol drwy gydol y flwyddyn.	√				Wele adroddiad manwl yr Archwilydd Mewnol
2. Mae rheoliadau ariannol wedi'u bodloni, cafodd taliadau eu cefnogi gan anfonebau, cymeradwywyd gwariant a chyfrifwyd TAW yn briodol.	√				
3. Asesodd y corff y risgiau sylweddol i gyflawni ei amcanion ac adolygu digonolrwydd trefniadau i reoli'r rhain.	√				
4. Roedd y gofyniad praesept/ardoll / galw adnoddau blynyddol yn deillio o broses gyllidebol ddigonol, monitro cynnydd yn erbyn y gyllideb yn rheolaidd, ac roedd cronfeydd wrth gefn yn briodol.	√				
5. Derbyniwyd incwm disgwylidig yn llawn, yn seiliedig ar brisiau cywir, wedi'i gofnodi'n briodol a'i fancio'n brydlon, a chyfrifwyd TAW yn briodol.	√				
6. Cefnogwyd taliadau arian parod bach yn iawn gan dderbynebau, cymeradwywyd gwariant a chyfrifwyd TAW yn briodol.	√				
7. Talwyd cyflogau i gyflogeion a lwfansau i aelodau yn unol â chymeradwyaethau munud, a rhoddwyd gofynion TWE ac Yswiriant Gwladol ar waith yn briodol.	√				
8. Roedd cofrestrau asedau a buddsoddi yn gyflawn, yn gywir, ac yn cael eu cynnal a'u cadw'n iawn.	√				

	Cytûn?				Amlinelliad o'r gwaith a wnaed fel rhan o'r archwiliad mewnol (nid oes angen DS os cyflwynir adroddiad archwilio mewnol manwl i'r corff)
	Ie	Na*	AMH	Ddim yn cynnwys*	
9. Gwnaed cysoniadau cyfrif banc cyfnodol a diwedd blwyddyn yn briodol.	√				
10. Paratowyd cyfriflenni a baratowyd yn ystod y flwyddyn ar y sail gyfrifyddu gywir (derbynebaw a thaliadau/incwm a gwariant), y cytunwyd arnynt gyda'r llyfr arian, eu cefnogi gan lwybr archwilio digonol o gofnodion sylfaenol, a lle bo'n briodol, cofnodwyd dyledwyr a chredydwyr yn briodol.	√				
11. Cronfeydd ymddiriedolaeth (gan gynnwys ymddiriedolaethau elusennol). Y Cyngor wedi cyflawni ei gyfrifoldebau fel ymddiriedolwr.				√	

Ar gyfer unrhyw ardaloedd risg a nodwyd gan y Cyngor (rhestrwch unrhyw ardaloedd risg eraill isod neu ar daflenni ar wahân os oes angen) bod rheolaethau digonol yn bodoli:

	Cytûn?				Amlinelliad o'r gwaith a wnaed fel rhan o'r archwiliad mewnol (nid oes angen DS os cyflwynir adroddiad archwilio mewnol manwl i'r corff)
	Ie	Na*	AMH	Noddwyd**	
12.			√		
13.					
14.					

* Os mai 'na' yw'r ymateb, nodwch y goblygiadau a'r camau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael ag unrhyw wendid mewn rheolaeth a nodwyd (ychwanegwch daflenni ar wahân os oes angen).

** Os na chynhwysir yr ymateb, nodwch pryd y gwnaed y gwaith archwilio mewnol diweddaraf yn y maes hwn a phryd y bwriedir gwneud y gwaith archwilio mewnol nesaf, neu os nad oes angen sylw, rhaid i archwiliad mewnol egluro pam lai.

[Mae fy nghanfyddiadau manwl a'm hargymhellion yr wyf yn tynnu sylw at sylw'r Cyngor/Bwrdd/Pwyllgor wedi'u cynnwys yn fy adroddiad manwl i'r Cyngor/Bwrdd/Pwyllgor dyddiedig 17 Ebrill 2024.] * Dileu os nad oes adroddiad wedi'i baratoi.

Cadarnhad archwilio mewnol

Rwy'n cadarnhau nad ydw i, fel archwilydd mewnol y Cyngor, wedi bod yn rhan o rôl reoli neu weinyddol o fewn y corff (gan gynnwys paratoi'r cyfrifon) nac fel aelod o'r corff yn ystod blynyddoedd ariannol 2022-23 a 2023-24. Rwyf hefyd yn cadarnhau nad oes gwrthdaro buddiannau yn ymwneud â fy apwyntiad.

Enw'r person a gynhaliodd yr archwiliad mewnol: **W. GWYN JONES**

Llofnod y person a gynhaliodd yr archwiliad mewnol:

Dyddiad: **17 EBRILL, 2024**

